

Gebruikte symbolen:	ⓘ	= bron
	†	= (leeftijd van de) doelgroep
	→	= bestellen

Afval

“Help! Ik barst!” (1999)

KO-AFV001.1-2

① Martina de Ridder en Dirk Van Bun

† 4 tot 7 jaar

In dit voorleesverhaal leren de musjes Stijn en Stien jonge kinderen wat er wel en niet in een (rest)vuilniszak mag. Per blad wordt er een afvalfractie gesorteerd om te recyclen. Voor sensibilisering van kinderen én hun ouders.

“De bende” (2000)

KO-AFV002

① Jutta Langreuter en Vera Sobat uitgeverij Van Buuren Kinderboeken

† voorlezen: kleuteronderwijs, zelf lezen: 1ste jaar lager onderwijs

‘De bende’ gaat over een stel dieren (kraai, rat, hond, varken en kat) die de dag doorbrengen op de vuilnisbelt. Het verhaal leert de kinderen enkel kennismaken over het bestaan van een vuilnisbelt.

“Afval! Te saai? ‘t Is maar hoe je het bekijkt” (2000)

BO-AFV002

① KHLim, dep. Lerarenopleiding, Campus Hemelrijk

† kleuteronderwijs

Eindwerk met een tal van activiteiten rond afval voor kleuters. Dit werk is een goede leidraad om het thema afval in de kleuterklas te bespreken.

“Stekels in de stad” (1999)

KO-AFV003

① Guy Daniëls en Elsbeth Fontein, C. de Vries-Brouwers

† Voorlezen: kleuteronderwijs; Zelf lezen: 1ste jaar lager onderwijs

De kleine egel Bram belandt van het mooie bos in de stinkende stad. Zal hij ooit de weg naar het frisse groene bos terugvinden?

De kinderen leren door dit verhaal de contrasten tussen de vrije natuur en het milieu van de mensen en al hetgeen dat erbij komt kijken.

“Prik het op, Prik” (1995)

BO-AFV006

① Standaard Educatieve Uitgeverij

† 8 jarigen

Dit boekje leert jonge kinderen aan de hand van een positief verhaaltje van een egel die het bos wil proper houden, hoe ze zelf hun eigen straat, klas, kamer, speelplaats kunnen proper houden. Mooie tekeningen in zwart-wit. Volgens de auteurs een lees-, leer- en doeboekje. Met 'sorteerliedje'.

“Afval verminderen voor kinderen” (2003)

BO-AFV014

① OVAM

† kleuter- en lager onderwijs

Lesfiches met brochure en CD-rom. Het pakket helpt je op weg om samen met de kinderen op onderzoek te gaan. Vooral aandacht voor verpakkingsafval.

“Composteren met kinderen”

BO-LAN003

① OVAM

† kleuter- en basisonderwijs

Dit pakket bevat zes mappen: 1 voor het kleuteronderwijs, 1 voor elke graad van het basisonderwijs, een handleiding en een map met werkbladen en tekeningen.

Volgende vier thema's komen aan bod: omgaan met afval, bodemdieren en afbraakorganismen, composteren en gebruik van compost.

"Professor Zevensteen: professor in het voorkomen van afval" (2000) BO-AFV022

① Provinciaal Natuurcentrum

† eerste graad LO en kleuteronderwijs

Leerkrachtenhandleiding voor kleuteronderwijs en eerste graad LO bij een educatief project om kinderen te sensibiliseren rond het afvalprobleem. Centraal staat de tegenstelling tussen het natuurlijk afval en het afval dat de mens achterlaat. De boodschap die de leerlingen meenemen naar de klas is positief. Aanvullend op CD-rom (CDR/BO-AFV022) en video (VID/BO-AFV022): het project dat oorspronkelijk in Het Groene Huis werd aangeboden als educatief afvalprogramma.

"Op avontuur in de natuur" (1995) BO-NAT019

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema's: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

"Wat een ratzooi" (2012) KO-AFV004

① Limburg.net

† oudste kleuters

Educatief pakket rond afval sorteren, opgehangen aan voorleesverhaal 'Wat een ratzooi'. Met voorleesboekje en voorleesprenten, posters, puzzel, reken-sorterspel, stickers voor afvalbakken, inkleurtekeningen, sorteerspel, afvallied en balspel.

"Wat een ratzooi" (2012) KO-AFV005

① Limburg.net

† oudste kleuters

Voorleesverhaal bij gelijknamig educatief pakket van Limburg.net rond afval sorteren.

Boeken, tijdschriften

In het documentatiecentrum van het Provinciaal Natuurcentrum is een rijke verzameling (meer dan 5000 titels!) van boeken en tijdschriften van de meest diverse onderwerpen met betrekking tot natuur en milieu te raadplegen. Enkele waardevolle natuur- en milieutijdschriften noemen we hier omdat ze vaak goed bruikbaar zijn op school: MENS (Mens en natuur in de samenleving), Kleuters & ik (Centrum Ervaringsgericht Onderwijs), Natuur aan de basis (Veldwerk Nederland) ... Verder treft u er ook tijdschriften aan van de natuur- en milieuverenigingen als WWF (Panda) en Natuurpunt. In die tijdschriften zitten vaak milieueducatieve bijlagen.

Bos

"Het bos van Bo" (2001) KO-BOS001

① Educatieve werkgroep Liereman

Is een weekprogramma dat start met belevenissen in een bos samen met Bo (een jongetje dat samen met zijn dierenvrienden in het bos woont). Vervolgens komen allerhande aspecten van natuur en milieu aan bod. In de bundel zitten volledig uitgewerkte lespakketten, liedjes, werkbladen, knutselactiviteiten, ...

“De boswandeling”

KO-BOS002

① Lannoo

† 5-7 jaar

Verhalenboek waarin de bosfee tijdens een boswandeling de kinderen attent maakt op hun vernielende houding. Met dit verhaal wil de schrijfster Caranella respect voor de natuur en haar helende krachten bijbrengen. Anderzijds wil ze ook waarschuwen voor de ongekende en gevaarlijke aspecten ervan.

“Anton en de blaadjes” (2008)

KO-BOS003

① Ole Könnecke

† kleuters

→ ISBN:987-90-5908-275-5

Klassiek voorleesverhaal, met prachtige illustraties en fijne humor, over Anton die blaadjes bij elkaar wil harken.

“Bomenmap” (1991)

BO-BOS005

① Stichting Nationale Boomfeestdag

† voor 4 tot 14-jarigen

De bomenmap is een lespakket over bomen voor de gehele basisschool. Het pakket bestaat uit vier delen, voor vier verschillende leeftijdsgroepen (4 tot 8, 6 tot 10, 8 tot 12 en 10 tot 14-jarigen). Elk deel bevat een aantal lessuggesties en werkbladen over bomen met opdrachten voor binnen en buiten de klas, voor elk seizoen. De werkbladen kunnen makkelijk gecopieerd worden. Het materiaal is praktijkgericht en kan zonder veel voorbereiding direct gebruikt worden. Bij deze bomenmap hoort een tasje met extra materiaal (o.a. kompas, houtstalen van 8 boomsoorten, boomschijf met jaarringen en een boekje met leuke tekstjes door kinderen geschreven).

“De ballonvaarder Oscar en de geheimen van het bos” (2000)

CDR/BO-BOS009A.1-3

① OWG-Bureau. CD-Rom

† 4 tot 10 jaar

Een speelse verkenning tussen bomen en varens. Samen met ballonvaarder Oscar gaan de leerlingen op ontdekkingsstocht en ontmaskeren de geheimen van het bos. Met opdrachtenboek (B) en leerkrachtenhandleiding (C).

“Kiekebos, als bomen gaan spelen” (2001)

BO-BOS007.1-2

① Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling jeugd en sport.

† alle leeftijden

Handboek voor bosvriendelijke spelen. In dit boek vind je tal van bosspelen terug voor elk seizoen van het jaar. 2 exemplaren ontleenbaar

“Ik wil groen”

VID/BO-BOS025

① Educatief Bosbouwcentrum Groenendaal

Deze video rond het thema bosvriendelijk spelen geeft op een humoristische en ‘coole’ manier weer wat kan en niet kan in het bos. In de video wordt dieper ingegaan op veiligheid, milieuvriendelijkheid, wetgeving, ...

Deze video sluit aan bij ‘Kiekebos’, handboek voor bosvriendelijk spelen.

“Op avontuur in de natuur” (1995)

BO-NAT019

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

↑ 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema’s: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

Dieren

“Allemaal beestjes” (2000)

KO-DIE001

① Peter Vosters

Een eindwerk over de ontwikkeling en uitwerking van een natuureducatief Beestjespad voor kinderen vanaf 3 jaar.

“Op stap met Truisje de bosmuis” (2005)

KO-DIE002A/B

① Provincie Limburg

↑ 4, 5 en 6-jarigen

Deze handleiding (A) is bedoeld om leerkrachten meer informatie te geven bij de verschillende opdrachten (zie ontdekboekje (B)).

Voor de opdracht is er telkens achtergrondinformatie voorzien over de verschillende dieren zoals de groene specht, de bosuil, de bosmuis, de egel, de eekhoorn, de huisjesslak, de naaktslak, etc.

Het algemeen doel van het project is het leven in het bos ontdekken met hulp van de bosmuis.

“Oscar ontdekt de bergen”

CDR/BO-DIE036

① Uitg. Lannoo: CD-Rom

↑ 4 tot 8 jaar

Samen met Oscar de ballonvaarder de dieren leren kennen die in de bergen wonen.

“Oscar ontdekt de boerderij”

CDR/BO-LAN016

① Uitg. Lannoo: CD-Rom

↑ 4 tot 10 jaar

Samen met Oscar de ballonvaarder de dieren van de boerderij in alle seizoenen bezoeken.

“De ballonvaarder Oscar duikt onder water”

CDR/BO-WAT024

① OVG bureau: CD-Rom

↑ 4 tot 10 jaar

Een speelse verkenning van het leven in en om het water. De leerlingen kunnen zelfstandig de flora en fauna in het watergebied ontdekken. Samen met Oscar de ballonvaarder nemen ze een duikje onder water.

“Kleine kriebelbeestjes” (1997)

BO-DIE037

① Ditte Merle

Leuk boekje om te leren over het leven van 12 kriebelbeestjes, waaronder de mug, de regenworm, de libel.....Wat ze eten en waar je ze kunt vinden. Met tips, knutsels en spelletjes.

“Lieveheersbeestjesproject”

BO-DIE040.1-2

① Adalia ism Provinciaal Natuurcentrum

Scholen kunnen een kweeksetje bestellen waarmee leerlingen kunnen kennismaken met de levenscyclus van het 2-stippelig lieveheersbeestje. De beestjes staan symbool voor alternatieve insectenbestrijding. Het pedagogisch dossier bevat een handleiding voor de leerkracht, lesideeën en werkboekjes voor de 1ste, 2de en 3de graad lager onderwijs. 2 exemplaren ontleenbaar

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Insecten” (2007)

KO-DIE003

① XiOS Leen Smets

† 4 tot 6 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Variabele Waterjuffer, Bosbeekjuffer, Wekkertje, Boskrekkel, Zadelsprinkhaan, Knautiabij. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen. (GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)
+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Vissen & Amfibieën”

KO-DIE004

① XiOS Leen Smets

† 4 tot 6 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Knoflookpad, Grote Modderkruiper, Rugstreeppad, Boomkikker, Vinpootsalamander, Kamsalamander. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen. (GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)
+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Vlinders”

KO-DIE005

① XiOS Leen Smets

† 4 tot 6 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Klaverblauwtje, Dwergblauwtje, Kleine ijsvogelvlinder, Groentje, Veldparelmoervlinder, Grote weerschijnvlinder, Heivlinder. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen. (GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)
+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Vogels”

KO-DIE006

① XiOS Leen Smets

† 4 tot 6 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Boomleeuwrik, IJsvogel, Geelgors, Nachtzwaluw, Gierzwaluw, Watersnip, Grauwe klauwier, Huiszwaluw, Zwarte specht, Roerdomp. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

(GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)

+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Zoogdieren”

KO-DIE007

① XiOS Leen Smets

† 4 tot 6 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Das, Eikelmuis, Hazelmuis, Ingekorven vleermuis. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

(GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)

+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Biodiversiteit”

KO-DIE008

① XiOS Leen Smets

† 4 tot 6 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs over een bedreigde diersoort. (Met in het bijzonder: Grauwe Klauwier, Wekkertje, Grote modderkruiper, Veldparelmoervlinder, Eikvaren, Eikelmuis. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

(GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)

+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg”

CDR/KO/BO-DIE009

① XiOS Leen Smets / Elly Quanten

† 4 tot 12 jaar

CD-rom met bijlagen bij bovenstaande mappen: werkbladen en handleiding bij de uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs en het lager onderwijs over een bedreigde diersoort. Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

“Wat ritselt daar toch?” (2008)

KO-DIE011

① Daniela Drescher

† kleuters

→ ISBN: 978-90-6038-661-3

Jij leest voor en de kleuters ontdekken wat er ritselt in het bos door achter de luikjes te kijken.

“Binnenpoes buiten” (2010)

KO-DIE012

① Hilde Vandermeeren & Elsie Dezwarte

† kleuters

→ ISBN:978-90-5838-604-5

Dun voorleesboekje met een heerlijk en liefdevol poezenverhaal.

“Kraai” (2009) KO-DIE013

① Leo Timmers

† vanaf 4 jaar

→ ISBN: 978-9044810790

Prentenboek met in de hoofdrol een kraai. Tragikomisch verhaal voor kleuters.

“Bout en Moertje” (2009) KO-DIE014

① Nicole de Cock

† kleuters

→ ISBN: 978 90 257 4597 4

Mooi beeldverhaal over de vriendschap tussen Bout de ezel en Moertje de muis.

“Waar is de taart?” (2004) KO-DIE015

① Thé Tjong-Khing

† kleuters

→ ISBN: 90 209 5692 2

Zoekboek waarin je onder andere moet zoeken naar de taart, van meneer en mevrouw Hond, die gestolen wordt.

“Stadsmuis en Veldmuis” (2009) KO-DIE016

① Kathrin Schlärer

† kleuters

→ ISBN: 978 90 477 0144 6

Leuk voorleesboekje waarin Stadsmuis komt logeren bij Veldmuis. Daarna gebeurt het omgekeerde: Veldmuis gaat op bezoek bij Stadsmuis. Ze leren van en verwonderen zich over elkaar.

“Muis ontdekt de natuur” KO-NAT036

① Lucy Cousins

† peuters vanaf 18 maanden

→ ISBN: 978-90-258-5167-5

Een muis ontdekt de natuur en enkele van zijn beestjes. Spreekt kleuters echt aan door uittrekbare flapjes en een leuke opdrachtjes om zelf te zoeken naar verschillende dingen.

“50 natuur ‘doe’-kaarten” KO/BO-SPE002

① I.V.N.

† 4 tot 12 jaar

Een doosje vol activiteit! Leer hoe je hondsdrif kan herkennen en ontdek waar het heilzaam voor is. Wist je dat een slak die in zijn huisje schuilt nog steeds kan ademen? Ontdek dit en nog veel meer door gebruik te maken van deze doe-kaarten bij je volgende wandeling door de natuur.

“Basismap Kriebelbeestjes” (2010) KO-DIE017

① Leskist.nl

† kleuteronderwijs

Deze ‘Basismap’ van Leskist.nl bevat gespreks- en taalactiviteiten, spelactiviteiten, rekenactiviteiten, lees- en schrijfactiviteiten, constructieve activiteiten, onderzoeksactiviteiten, liedjes en versjes en kleurplaten om met kleuters te werken rond

'kriebelbeestjes'. Telkens worden doel, benodigdheden en werkwijze beschreven en vaak zijn er tips voor differentiatie. Een losbladig systeem met tabbladen zodat de leerkracht deze map zelf kan uitbreiden met eigen ideeën.

"Oscar in de vrije natuur" (2000)

CDR/BO-NAT031

① Uitg. Lannoo. CD-Rom

† 4 tot 10 jaar

Oscar de ballonvaarder gaat op zoek naar de dieren en planten die leven in de vrije natuur. Volledig in het Nederlands, Frans en Engels.

"Folders wilde bijen" (2015)

BO-DIE072

① Zie hieronder

† Leerkrachten

Verzameling van 7 folders met beknopte achtergrondinfo over wilde bijen en tips om ze te helpen beschermen. Van respectievelijk De Lieteberg, Regionaal Landschap Haspengouw, Natuurpunt, Educatieve Bijenstand 'Op 't Sonnis', het Provinciaal Natuurcentrum (Limburg), provincie Vlaams-Brabant en provincie West-Vlaanderen.

"Bijen in de kijker" (2014)

BO-DIE073

① Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen

† Leerkrachten

Educatief boekje om leerkrachten van alle onderwijsniveaus achtergrondinfo aan te reiken over bijen en hun ecologisch en economisch belang. Het biedt ook pedagogische ondersteuning om classificatie, evolutie, aanpassingen en ecologie aan bod te laten komen in de klas. Dit boekje werd samen met de website www.levdebijen.be, met daarop talrijke aanvullende informatiebronnen, ontworpen in het kader van de campagne www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be.

"Soly en Bie" (2015)

KO-DIE018

① Provinciebestuur Vlaams-Brabant

† Kleuteronderwijs en 1° graad lager onderwijs

Soly en Bie zijn 2 bijen die toch heel erg van elkaar verschillen. Want Bie is honingbij en Soly is een solitaire bij. Ze leren elkaar beter kennen en gaan samen op pad. Dit leuke kamishibaiverhaal leert kinderen over de verschillende soorten bijen en hun nut in de natuur.

"Hans de koekoek en Niels de duif" (2010)

KO-DIE019

① Provinciebestuur Oost-Vlaanderen

† Kleuteronderwijs

Geïllustreerd voorleesverhaal om aan kleuters de wisselende seizoenen en de jaarlijkse vogeltrek te verduidelijken.

"Haas zoekt zijn vrienden" (2011)

KO-DIE020

① Provinciebestuur Oost-Vlaanderen

† Kleuteronderwijs

Geïllustreerd voorleesverhaal om aan kleuters enkele basisnatuurbegrippen te verduidelijken. Hoe gaan Zwaluw, Koekoek, Eekhoorn, Kikker, Egel, Eend en Vleermuis om met de winter? Enkele zoekopdrachtjes maken het geheel interactief.

“Infofiches bijenvriendelijk groenbeheer” (2015)

BO-DIE074

① Vlaamse overheid, departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)

† Leerkrachten

Deze infofiches rond bijenvriendelijk groenbeheer willen milieu- en groenteams inspireren om goede keuzes te maken in openbaar groen, maar evengoed op schooldomeinen. Voor een betere leefomgeving en meer biodiversiteit. Enkele voorbeelden: gefaseerd maaien, paden met groenvoegen, snoeien na het bloeien, ...

“Hoe bouw ik een bijenhotel” (2015)

BO-DIE076

① Natuurpunt

† KO + LO

Praktische handleiding voor het bouwen van een bijenhotel tot een beestentoren. Ook downloadbaar.

“Een tuin voor wilde bijen”

BO-DIE077

① ULB, UMons, UGent & Apis Bruoc Sella

† Leerkrachten

50 pagina's tellende brochure die voor een breed publiek antwoorden wil bieden op vragen als 'Hoe maak ik een nestkastje voor wilde bijen?', 'Welke soorten kan ik in mijn tuin aantreffen?', 'Hoeveel soorten wilde bijen bestaan er in België?' en 'Welke planten kan ik zaaien voor wilde bijen?'.

“Van ei tot bij” (2013)

BO-DIE079

① Camilla de la Bédoyère

† KO + LO

Dit boek met grote foto's en eenvoudige tekstjes over de levenscyclus van de honingbij is voor kinderen om zelfstandig te lezen of samen te lezen. Met de lessuggesties op de laatste bladzijde breng je het onderwerp nog dichterbij hun belevingswereld.

“Bijen” (2012)

BO-DIE080

① Lynette Evans

† KO + LO

Dit boek met grote afbeeldingen en eenvoudige teksten over het leven van de honingbij is om zelfstandig of samen te lezen.

“Zeg kleine bever wat bouw jij knap” (2011)

KO-DIE021

① Vera de Backker en Sabine Wisman

† KO

Kleuters leren bevers kennen. Een mooi geïllustreerd voorleesverhaal met en 4 pagina's met informatie over bevers. Met CD met verhaal en lied.

“Zeg kleine bij wat dans jij mooi” (2012)

KO-DIE022

① Vera de Backker en Sabine Wisman

† KO

Kleuters leren bijen kennen. Een mooi geïllustreerd voorleesverhaal en 4 pagina's met informatie over bevers. Met CD met verhaal en lied.

Adaliabox (2016)

BO-DIE083.1-2

① Adavalue

† KO + LO

Educatieve kit voor de kweek van het 2-stippelig lieveheersbeestje (*Adalia bipunctata*). Bevat (1): een vivarium, een bestelkaart om lieveheersbeestjeslarven te ontvangen, een gebruiksaanwijzing met achtergrondinfo en een didactische poster met de ontwikkelingsstadia. BioGroei biedt een uitgebreidere versie aan (2) met een zoekkaart, stickertjes en een werkboekje met o.a. een verhaal, spreekbeurt- en knutseltips.

Duurzame ontwikkeling

“Samen spelen”(deel 1, 2 en 3) (1990)

KO-DUU001A-C

① uitgever: Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking

† 5-8 jaar

3 tijdschriftjes met als doel jonge kinderen al spelenderwijs (ervaringsgericht) te laten kennismaken met de realiteit in de Derde Wereld zoals ze alleen maar van TV gekend is.

“Doe de Gloop”

KO-DUU002

① Djapo vzw

† oudste kleuters

Via de thema's voeding, bos, zee en vissen brengt Gloop verhalen uit Senegal, Ecuador en de Filipijnen binnen in het dagelijks leven van kleuters. Bovendien krijgt de leerkracht heel wat instrumenten voor een leuk schoolfeest. Deze koffer bevat een grote Gloop-handpop, 3 uitgewerkte thema's voor meerdere weken, foto's uit het zuiden, een cd met de Gloopliedjes, een grote wereldkaart, een grote seizoenskalender op stevig zeildoek en een handleiding voor de leerkracht. De kleuters gaan samen met handpop Gloop de uitdaging aan om iets meer te leren over de wereld en om vervolgens zelf in actie te schieten. 'Doe de Gloop!' is een pakket dat helemaal aansluit bij de leefwereld van de kleuter en de ontwikkelingsdoelen van de kleuterklas.

Energie

“Themabundel ‘Energie’”

BO-ENE004

① MOS-Limburg

† BaO

→ Inkijkexemplaar; niet uitleenbaar maar gratis te verkrijgen voor MOS-scholen!

Dé themabundel om een gans jaar lang met heel de school rond het thema energie te werken. In deze bundel gaan we op zoek naar wat een school, samen met haar kinderen, leraren en ouders, kan doen voor een groenere energietoekomst. De bundel spitst zich toe op kleine handelingen die ook voor kinderen haalbaar zijn. Met tal van suggesties om het thema in de klas aan te brengen, mogelijke acties op schoolniveau toe te passen, te gebruiken leermiddelen op klasniveau en een lijst van te bezoeken schakels (bv verenigingen, bedrijven, ...) per provincie.

Landbouw

Tuinieren met kleuters

KO-LAN001

① Bureau Natuurrecreatie en -Educatie

† kleuters

Oud maar degelijk boekje over tuinieren met kleuters met volgende hoofdstukken: voorbereiding, het tuinieren, plantkeuze, van leerzame tuintjes, gewassenlijst en verwerkingssuggesties.

Groenten kweken op een vierkante meter (2011)

BO-LAN031

① Hubert Fontaine

† Leerkrachten

Originele ideeën en praktische adviezen voor minimoestuintjes met groenten, fruit, kruiden en bloemen. De auteur genoot een tuinbouwopleiding en werkt bewust zonder chemische producten maar wel met wisselteelt. Zijn 12 uitgewerkte ideeën voor vierkantemetertuinieren: kruidentuin, aardbeientuin, erwentuin, kooltuin, snijbiettuin, watertuin, artisjokkentuin, meloentuin, minimoestuin, tomatentuin, komkommertuin en stekken in een vierkant.

Lucht

“Floepje en de lucht” (1995)

KO-LUC001

① Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M.

† BaO

Knap (voor)leesboekje over (het voorkomen van) luchtvervuiling. Met handleiding voor de leerkracht en lesblaadjes voor 2^e en 3^e graad in pakket BO-WAT014. Zie ook bijhorende videocassette met een verfilming van het verhaal (VID/KO-LUC001) en bijhorend spel op CD-rom voor kinderen van 3 tot 7 jaar (CDR/KO/BO-SPE001).

Floepje – Lesbladen water en lucht (1996)

BO-WAT014

① Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M.

† BaO

Begeleidend lesmateriaal bij (voor)leesboekjes ‘Floepje en de lucht’ (KO-LUC001) en ‘Floepje en het water’ (BO-WAT015) met

- Floepje en het water (kleuters en 1^e graad)
- Floepje en de lucht (kleuters en 1^e graad)
- Floepje en de leerkracht (kleuters en 1^e graad)
- Waterige bladen 2^e graad (leerling)
- Waterige bladen 2^e graad (leerkracht)
- Luchtige bladen 2^e graad (leerling)
- Luchtige bladen 2^e graad (leerkracht)
- Waterige bladen 3^e graad (leerling)
- Waterige bladen 3^e graad (leerkracht)
- Luchtige bladen 3^e graad (leerling)
- Luchtige bladen 3^e graad (leerkracht)

Milieu

“Help de natuur en het milieu” (2010)

① Prikbord boeken geven informatie op leeftijdsniveau

† Kleuter- en 1^e graad lager onderwijs

In deze serie leren de jongste kinderen aan de hand van alledaagse fotobeelden en zeer eenvoudige tekstinfo hoe ze het milieu en de natuur werkelijk kunnen helpen.

Natuurbescherming	BO-MIL001
Afval opruimen	BO-MIL002
Hergebruik en recycling	BO-MIL003
Energie besparen	BO-MIL004
Water besparen	BO-MIL005

Milieudagen en milieuweken

“Wat-er in de klas stroomt” (2004)

KO-WAT002

① Eindwerk van Evy Claes

† 5 jaar

Dit is een lessenspakket rond water, voor een volledige week, dat klaar is om dadelijk te gebruiken. Er zitten uitstappen, gedichtjes, liedjes, tekeningen, ... in. Opgebouwd rond uitstap naar Hidrodoo. Met CD-rom met tekeningen en werkblaadjes.

“Het bos van Bo” (2001)

KO-BOS001

① Educatieve werkgroep Liereman

Is een weekprogramma dat start met belevenissen in een bos samen met Bo (een jongetje dat samen met zijn dierenvrienden in het bos woont). Vervolgens komen allerhande aspecten van natuur en milieu aan bod. In de bundel zitten volledig uitgewerkte lespakketten, liedjes, werkbladen, knutselactiviteiten, ...

“Een educatief reservaat: een natuur(lijk) laboratorium” (1999)

BO-MDW010

① WWF

† lager – en secundair onderwijs

Het educatief reservaat is een hulpmiddel voor de jongeren om inzicht te krijgen in de samenhang van de ganse milieuproblematiek. De lln komen rechtstreeks in contact met de natuur en, nog belangrijker, ze leiden hun eigen project en zijn dus actief betrokken bij de aanleg en het beheer van de verschillende natuurlijke milieus. Het project is toepasbaar in de school. De bundel bevat: de voorbereiding van het project, de aanleg, en tal van bijlagen.

Milieuzorgsystemen

“Handleiding MOS BaO” (2011)

BO-MZS005

① MOS-Limburg

† basisonderwijs

Vernieuwde handleiding bij Milieuzorg Op School basisonderwijs als leidraad voor scholen om MOS vorm te geven. Bevat een stappenplan, tijdspad, uitleg over de MOS-criteria, ‘wat verwacht MOS van een logo1 resp. logo2 en logo3-school, ...

MOS-materialen

KaMOShibai

KO-MOS001

MOS ontwikkelde haar eigen versie van de ondertussen welbekende kamishibai of Japanse verteltheatertjes. Een FSC-houten theatertje met gebrandmerkt MOS-logo én een knap verhaal bij elk van de 5 MOS-thema's: water, natuur op school, afvalpreventie, energie en mobiliteit. Ideaal om een MOS-thema aan te brengen bij kleuters en jonge leerlingen! De 5 verhalen kan je ook gratis verkrijgen via je MOS-begeleider!

MOS-boom

BO-MOS001

Met de MOS-boom kan je je MOS-werking knap visualiseren. De MOS-boom, uit FSC-gelabeld hout, bestaat uit vijf stevige wortels en evenveel takken die je zelf in elkaar kan zetten. De wortels stellen de vijf MOS-criteria voor, de basis voor je MOS-werking: visie & planning, leerlingenbetrokkenheid, draagvlak, communicatie en verankering. Aan deze wortels kan je de initiatieven zichtbaar maken waarmee jouw school deze criteria invulling geeft: de MOS-werkgroep, een MOS-mascotte, ... Elke tak staat voor een inhoudelijk MOS-thema: natuur op school, mobiliteit, afvalpreventie, energie en water. Hieraan kan je foto's en dergelijke hangen van je acties op schoolniveau, klasactiviteiten of schooluitstappen binnen het MOS-thema.

Contacteer je MOS-begeleider of bekijk alvast de handleiding op

<http://www.lne.be/doelgroepen/onderwijs/mos/onderwijsniveau/basis/downloads> .

Natuur

"Het Vier-Seizoenenboek" (1989)

KO-NAT001A/B

Dit boek (A) over natuurbeleving voor kleuters is een publicatie van een Nederlandse schoolbiologe over de positieve ervaringen van natuurprojecten voor kleuters en tuinieren met kleuters. De kinderen worden zo jong mogelijk reeds in contact gebracht met de natuur om zo de basis te leggen voor een latere milieuvriendelijke houding. Bevat zéér veel uitgewerkte lesideeën, lesstrategieën, knipbladen en handleiding. Een absolute all-round-aanrader voor ervaringsgericht natuuronderwijs voor kleuters gespreid doorheen de seizoenen. De bundel kopieerbladen (B) is apart bijgevoegd.

"Snuffelen" (1995)

KO-NAT002

① Koning Boudewijnstichting

† 5 tot 8 jaar

Kant-en-klare doe-suggesties op 'snuffelkaarten' en 'verwerkingskaarten' met o.m. binnen- en buitenexperimenten over de natuur met nadruk op de zintuiglijke

ervaringen, werken rond maken van instrumenten, naturrecepten... Boeiend en direct bruikbaar!

“IVN-doeboek 1” (1998)

KO-NAT003

① IVN

† 4 tot 8 jaar

Zeer goed, direct bruikbaar werkboek met een schat aan eenvoudig uitvoerbare lesideeën rond natuur. Puzzels, mopjes, raadsels, knipblaadjes, knutselactiviteiten, dierengeluidenspel, recept, natuurkleurplaat, natuurspel... hierin vind je het allemaal.

“Kleuters boeien met natuureducatie” (1993)

KO-NAT004

① Kristel Waeterschoot, uitg. de Sikkel

Korte didactische beschouwing maar daarna volgt een schat aan ideeën om zelf met de kleuters aan natuureducatie te doen op de meest diverse manieren in de eigen schoolomgeving.

“De Nieuwe Natuur” (1997)

KO-NAT005

① WWF

† Kleuterbouw

Deze handleiding voor de leerkracht met vele lesonderwerpen werd in feite opgemaakt voor de kleuterschool bij het bezoek aan de Natuurbus van het W.W.F. Daardoor kan je nu sommige dingen niet gebruiken maar daarbuiten zijn er kleurplaten, liedjes, een poppenkastverhaal en andere rechtstreeks bruikbare lessuggesties.

“Boreas” (1998)

KO-NAT006

① Provincie West-Vlaanderen

Bundel lesbrieven specifiek aangemaakt voor de kuststreek, specifiek ontwikkeld voor kleuters, ook bijhorend: bundel zeeliedjes 'Faldido'

“Het kabouterpad” (1999)

KO-NAT007

① Provincie West-Vlaanderen

Didactische en inhoudelijke ruggengraat, vertrekkend vanuit de (be)leefwereld van de kleuter. Materiaal (i.e. kabouters) moet je wel voor zorgen, maar voor het overige overal toepasbaar!

“Zorgen voor de natuur” (1998)

KO-NAT008

① I.V.N. (Vereniging voor natuur- en milieueducatie)

† kleuteronderwijs

Dit is een onderdeel van een totaalpakket met concrete doelen en toetsbare resultaten. Dit deel (groep 1&2) komt overeen met het kleuteronderwijs in België. In dit deel voor de kleuterbouw wordt er ingegaan op drie aspecten: kweken van en zorgen voor een plantje, huis- en boerderijdieren en het 'natuurvriendenpad' (zorgzaam gedrag). Met handleiding, kopieerbare, losbladige werkbladen en knipplaten.

“Schoolnatuurpad rond de basisschool van Neerharen”

BO-NAT001

① Kinderboerderij Pietersheim, Lanaken

† 5 tot 6 jaar

Dit leerpad biedt een uitstekend voorbeeld om in de omgeving van de eigen school een gelijkaardig initiatief te ontwikkelen. De nadruk ligt op doe-activiteiten en zintuiglijke waarnemingen.

Het boekje beschrijft een 17-tal stopplaatsen waar kleuters via de meest uiteenlopende opdrachten bezig zijn met (o.m.) milieueducatie. Uitgewerkt met eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Dit pad werd geselecteerd als 'model'-natuurpad voor de nascholing van 17 mei 2000 van LIMNET in samenwerking met inspectie en pedagogisch begeleiders.

"Pit en Puf en de zonnebloem" (1995)

BO-NAT007

① Marc de Bel en Mie Buur, Davidsfonds/infodok

† leesboek voor de eerste graad BaOnd

Prenten- en vertelboek, over de manier en het nut van zaden en zaaien. Aan de hand van dit verhaal over zonnebloempitjes maken de kleuters kennis met dit natuurgegeven. U kan dit boek laten volgen door een klasactiviteit 'zonnebloemen zaaien' in de klas en/of schooltuin.

"Themabundel 'Natuur op school'"

BO-NAT009

① MOS-Limburg

† Voor elke graad

→ Inkijkexemplaar; niet uitleenbaar maar gratis te verkrijgen voor MOS-scholen!

Dé MOS-themabundel om een gans jaar lang met heel de school rond het thema natuur te werken. Met tal van suggesties om het thema in de klas aan te brengen, mogelijke acties op schoolniveau toe te passen, te gebruiken leermiddelen op klasniveau en een lijst van te bezoeken schakels (bv verenigingen, bedrijven, ...) per provincie. Deze themabundel heeft de ambitie om scholen voldoende handvaten voor vergroening op school aan te geven.

"Kleurboek van het IVN"

BO-NAT016

† 4 tot 8 jaar

U vindt hier duidelijke, goed afgelijnde tekeningen van fauna en flora uit onze eigen natuur. Met kleurenvorbeld.

"Op avontuur in de natuur" (1995)

BO-NAT019

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema's: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

"Natuuractiviteiten" (2003)

BO-NAT022

① Casterman

† 5-8j

Tientallen 'natuur' activiteiten met een speelse en zintuigprikkelende benadering voor jonge kinderen.

"Ga buiten spelen!" (2007)

BO-NAT056

① Fiona Danks & Jo Schofield

† voor begeleiders van kinderen

→ ISBN: 978-90-230-1203-0

Dit boek staat vol activiteiten en zelfmaakprojecten, zoals pijlen en bogen maken, bosbeestenjacht, hutten bouwen, schelpen zoeken... Kortom, leuke spelletjes die geschikt zijn voor alle seizoenen.

“De boswandeling”

KO-BOS002

① Lannoo

† 5-7 jaar

Verhalenboek waarin de bosfee tijdens een boswandeling de kinderen attent maakt op hun vernielende houding. Met dit verhaal wil de schrijfster Caranella respect voor de natuur en haar helende krachten bijbrengen. Anderzijds wil ze ook waarschuwen voor de ongekende en gevaarlijke aspecten ervan.

“Een kus van Octopus” (1999)

BO-LEE002.1-2

① Stichting Leefmilieu

† voor kinderen vanaf 10 jaar

Dit boek met spannende verhalen over het leefmilieu werd samengesteld door kinderen. Zij schreven elk een eigen verhaal rond een bepaald milieu onderwerp. (dierenmishandeling, vervuiling, ozonlaag, vandalisme...). Erin verwerkt zijn aangepaste tekeningen, gemaakt door kinderen en een dertigtal citaten van kinderen over het milieu. Ook aan de eerste lezers werd gedacht met een viertal verhaaltjes. 2 exemplaren ontleenbaar

“Sirus en de vlierbessentoverfee” (2006)

KO-NAT029A/B

① Agentschap voor Natuur en bos

† 4-5 jarigen

Inhoud : Vertelboekje (A) en bijhorend bos-doe-boekje (B) over dieren en planten in het bos. Het bos-doe-boekje bevat o.a. tel-, teken- en kleuropdrachten.

“4-seizoenenspel”

KO-SPE030.1-2

① Provinciaal Natuurcentrum

† 5-6 jarigen

Inhoud : 4 types fiches : planten (groen), stenen (rood), bomen (geel), spelletjes (blauw) en dobbelsteen met 4 kleuren.

Spelwijze: op elke fiche staat vermeld in welk seizoen dit kan gespeeld worden. De leerkracht selecteert de fiches. De kinderen trekken een kaart (van de juiste kleur) en voeren de opdracht uit. De aangegeven seizoenen op het kaartje geven weer wanneer je het kan spelen. 2 exemplaren ontleenbaar

“Oscar in de vrije natuur” (2000)

CDR/BO-NAT031

① Uitg.Lannoo. CD-Rom

† 4 tot 10 jaar

Oscar de ballonvaarder gaat op zoek naar de dieren en planten die leven in de vrije natuur. Volledig in het Nederlands, Frans en Engels.

“Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg: Planten” (2007)

KO-NAT031

① XiOS Leen Smets

† 4 tot 6 jaar

Uitgewerkte WO-activiteiten en lesideeën voor het kleuteronderwijs over bedreigde soorten. (Met in het bijzonder: Gewone eikvaren, Gulden sleutelbloem, Jeneverbes,

Kattendoorn. In functie van het GALS-project.) Zeer actieve werkvormen die nauw aansluiten bij het leerplan en eindtermen.

(GALS = Gemeenten Adopteren Limburgse Soorten)

+ bijhorende CD-rom met werkbladen en handleiding (CDR/KO/BO-DIE009)

“Red de aarde”

KO-NAT032

① Davidsfonds/Infodok

† samen met je kleuters vanaf 4 jaar en zelf lezen kan vanaf 7 jaar

Doe, speel, lees en... leer boekje. Waarom zijn panda's met uitsterven bedreigd? Waarom wordt het steeds warmer op onze planeet? Wat kun je allemaal recyclen? Kun je zelf dingen doen om de aarde te redden? Steek je handen uit de mouwen... en help om de natuur en onze planeet te beschermen. Draaiende schijfjes, uitklapbare luikjes en verrassende tekeningen prikkelen de nieuwsgierigheid van jonge kinderen en hun ouders. Tientallen leuke weetjes voor wie wijzer wil worden over de wereld. Een boek om te lezen met je ogen en je handen.

“Aan de slag met... natuurkrachten” (2007)

KO-NAT033

① Uitgeverij Bakermat

† kinderen vanaf 4 jaar en ouder

Samen met Bert, de ijsbeer ontdek je in dit boek de krachten van de natuur – of hoe en waarom iets werkt! Je zal ontdekken waarom regenbogen verschijnen, hoe het geluid zich verplaatst en hoe magneten werken. Er zijn ook veel leuke activiteiten! Je zal een draaiend rad, een fantastische vlieger en een caleidoscoop maken. Je gaat op onderzoek met je loep en je speelt spelletjes met de magneten. Alles wat je nodig hebt, vind je in dit boek. Ben je er klaar voor? Dan kan je aan de slag!

“De Zonnebloemen” (2009)

KO-NAT34

① Ingrid Godon

† kleuters

→ ISBN: 978-90-317-2727-8

Prentenboekje, gebaseerd op de televisiereeks van Nellie en Cezar, waarin zij een tuinwedstrijd houden. Diegene met de grootste zonnebloem wint en wordt koning of koningin van de tuin.

“Alle maanden van het jaar” (2007)

KO-NAT35

① Nannie Kuiper & Alex de Wolf

† kleuters

→ ISBN: 978-90-216-6503-0

Boekje waarin Boris en zijn hond Basje laten zien wat er van januari tot december allemaal te beleven is.

“Muis ontdekt de natuur” (2009)

KO-NAT036

① Lucy Cousins

† peuters vanaf 18 maanden

→ ISBN: 978-90-258-5167-5

Een muis ontdekt de natuur en enkele van zijn beestjes. Spreekt kleuters echt aan door uittrekbare flapjes en een leuke opdrachtjes om zelf te zoeken naar verschillende dingen.

“De boom van Barbapapa” (2005)

KO-NAT037

① Tison & Taylor

† kleuters

→ ISBN: 978 90 257 3969 0

Voorleesboekje voor kleuters waarin de Barbapapa's te hulp schieten in de natuur.

"Lessenpakket: educatieve tuin en wriemelbeestjes"

KO-NAT038

① De Beverburcht - Vrije Kleuterschool Maaseik

† 5-jarigen

Een volledig lessenpakket bestaande uit verschillende opdrachten, werkblaadjes en lesvoorbereidingen in verband met hele 'tuingebeuren'.

"Grote boom is ziek"

KO-NAT042

① Nathalie Slosse & Rocio Del Moral

† kleuters

→ ISBN: 9789059325494

Dit verhaal laat de jongste kinderen kennismaken met een levensbedriegende ziekte. Zo wordt in het boek verteld over de ziekte van een grote boom.

Op het einde van het boek staan ideeën vermeld voor begeleiders die jonge kinderen willen helpen om hun emoties te verwerken.

"Het grote boek van Kuik en Vark" (2005)

BO-NAT052

① Koos Meinderts & Annette Fienieg

† alle leeftijden

→ ISBN: 90-258-4609-2

Een boek boordevol prachtige illustraties, met verhalen om in te verdwalen, over Kuik en Vark die zich vanalles afvragen.

Geschikt om kinderen zelf te laten lezen of om ze te laten voorlezen.

"50 natuur 'doe'-kaarten"

KO/BO-SPE002

① I.V.N.

† 4 tot 12 jaar

Een doosje vol activiteit! Leer hoe je hondsdrif kan herkennen en ontdek waar het heilzaam voor is. Wist je dat een slak die in zijn huisje schuilt nog steeds kan ademen? Ontdek dit en nog veel meer door gebruik te maken van deze doe-kaarten bij je volgende wandeling door de natuur.

"Groene vingertjes" (2011)

KO-NAT040.1-2

① Sally Featherstone, CEGO Publishers

† kleuters

→ ISBN 978-90-78765-86-8

Groene vingertjes laat kleuters op een speelse manier kennismaken met planten en hun groeiproces. Door te graven, planten, zaaien, verzorgen, kijken, voelen, en proeven van wat rondom hen kan groeien en bloeien ontwikkelen kinderen kennis en verbondenheid met de natuur. Een titel in de reeks 'Bij-de-handjes', een nieuwe reeks CEGO-ideeënboekjes met activiteiten voor kleuters, verhelderende illustraties en een overzicht van de betrokken ontwikkelingsdoelen. 2 exemplaren ontleenbaar

"Basismap Paddestoelen" (2009)

KO-NAT041

① Leskist.nl

† kleuteronderwijs

Deze 'Basismap' van Leskist.nl bevat gespreks- en taalactiviteiten, spelactiviteiten, rekenactiviteiten, lees- en schrijfactiviteiten, constructieve activiteiten, onderzoeksactiviteiten, liedjes, versjes en kleurplaten om met kleuters te werken rond 'paddestoelen'. Telkens worden doel, benodigdheden en werkwijze beschreven en vaak zijn er tips voor differentiatie. Een losbladig systeem met tabbladen zodat de leerkracht deze map zelf kan uitbreiden met eigen ideeën.

"Op avontuur in de natuur" (1995)

BO-NAT019

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema's: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

Ik ken al 25 ... (2012)

① Björn Bergenholtz

† Kleuter- en lager onderwijs

Ik ken al 25 ... is een serie kleurrijke en praktische natuurboekjes voor kinderen. Met sobere kleurentekeningen en een beknopt woordje uitleg per soort.

Ik ken al 25 vogels

BO-NAT067

Ik ken al 25 bloemen

BO-NAT068

Ik ken al 25 paddenstoelen en bessen

BO-NAT069

Ik ken al 25 bomen

BO-NAT070

6 natuurposters Nationaal Park Hoge Kempen (2014)

BO-NAT071

① RLKM ism o.a. ANB, WWF en provinciebestuur Limburg

† Kleuter- en lager onderwijs

Met op de voorzijde de voorstelling 9 soorten en op de achterzijde de voorstelling van een toegangspoort van het Nationaal Park: zoogdieren/Pietersheim, bomen&struiken/Station As, vlinders/Lieteberg, paddestoelen/Kattevennen, roofvogels/Mechelse Heide en beestenboel/Connecterra (de hoofdtoegangspoort).

"Mijn eerste proefjes" (2010)

KO-NAT042

① Uitgeverij Averbode

† 3 tot 6 jaar

Doemap met 60 proefjes rond 12 thema's uit de leefwereld van kleuters in verband met natuur en techniek: water, lucht, kleuren, dieren, planten, voelen, proeven, ruiken, zien, horen, keukenspullen, dingen bouwen. Met grote doekaarten en fotofiches in kleur, kopieerbare werkbladen en een praktische handleiding voor de leerkracht. Experimenteel leren stimuleert verwondering en nieuwsgierigheid en helpt kleuters bij het structureren van en verbanden leggen tussen sleutelconcepten in hun wereld.

Op stap met de bosjuf (2016)

KO-NAT043

① Gertie Bergmans

† KO

Gertie Bergmans is kleuterjuf bij de 4- en 5-jarigen in kleuterschool De Beverburcht in Maaseik (Wurfeld). Ze goot haar rijke buitenervaringen met kleuters in dit 'praktisch handboek vol avonturentochten in de natuur'. Een inspiratiebron voor

leerkrachten, ouders en grootouders, gidsen en begeleiders. Om de schat aan leerkansen die buiten voor het grijpen liggen te benutten in het voordeel van de kleuters: hun zintuigen worden geprikkeld en ze verleggen er hun grenzen; het bos is dé plek voor de ontwikkeling van de grove motoriek en er zijn wel duizend spelletjes om de kleine motoriek te oefenen; ze doen er ervaring op rond wetenschap, taal en sociale omgang. De avonturentochten zijn heel praktisch uitgeschreven volgens deze rubriekjes: wat nemen we mee, waar, wanneer, vooraf, verloop, nadien en tips.

Speel-tuinen (2011)

BO-NAT075

① Vlaamse overheid – Departement LNE

† Leerkrachten (en andere volwassenen)

Speel-tuinen is een speelse gespreksmethode voor volwassenen over natuurbeleving en natuurrijke en avontuurlijke speelruimte. Met module 'Natuurbeleving vroeger' reflecteren deelnemers over hun eigen vroege natuurervaringen. In module 'Natuurbeleving vandaag' denken deelnemers vanuit hun opvoedkundige rol na over de waarden die ze kinderen willen meegeven via natuurrijk en avontuurlijk spel. In module 'Natuurbeleving in de toekomst' zetten de deelnemers de eerste stappen in het ontwerpen van een avontuurlijke en natuurrijke speelruimte. Met uitgebreide handleiding en de nodige spelmaterialen.

Natuur- en milieueducatie

"Kleuters boeien met natuureducatie" (1993)

KO-NAT004

① Kristel Waeterschoot, uitg. de Sikkell

Korte didactische beschouwing maar daarna volgt een schat aan ideeën om zelf met de kleuters aan natuureducatie te doen op de meest diverse manieren in de eigen schoolomgeving.

"Van idee tot NME"

SO-NME016

① IVN

Boek over de stappen in het programmeren van natuur- en milieueducatie.

Doel is het verhogen van de kwaliteit van educatieve activiteiten.

"NME-aanbod 2004-2005"

SO-NME017

① Provinciaal Natuurcentrum

† alle jongeren en volwassenen

Deze publicatie geeft een overzicht van het aanbod voor scholen (educatieve projecten) dat verspreid is over diverse centra in de provincie.

"101 ideeën voor natuur- en milieutrips aan zee"

SO-NME018

① Provinciedienst natuur- en milieueducatie (West-Vlaanderen)

Publicatie met overzicht van wandelingen, fietstochten, workshops, veldwerk, cursussen en vorming, projecten, bezoekerscentra en musea in West-Vlaanderen.

"Opgroeien met natuur en milieu"

SO-NME024

① Consulentenschap Natuur- en Milieueducatie Flevoland

Tips voor natuur- en milieuopvoeding van jonge kinderen.

"Lessenpakket: educatieve tuin en wriemelbeestjes"

KO-NAT038

① De Beverburcht - Vrije Kleuterschool Maaseik

† 5-jarigen

Een volledig lessenpakket bestaande uit verschillende opdrachten, werkblaadjes en lesvoorbereidingen in verband met hele 'tuingebeuren'.

Spelen

"Floepje: Zwem en vlieg mee"

CDR/KO/BO-SPE001

① V.M.M. CD-Rom

† 3 tot 7 jaar

Floepje leidt je doorheen het dorp en al spelenderwijs maakt hij je vertrouwd met milieusparend gedrag.

"50 natuur 'doe'-kaarten"

KO/BO-SPE002

① I.V.N.

† 4 tot 12 jaar

Een doosje vol activiteit! Leer hoe je hondsdrif kan herkennen en ontdek waar het heilzaam voor is. Wist je dat een slak die in zijn huisje schuilt nog steeds kan ademen? Ontdek dit en nog veel meer door gebruik te maken van deze doe-kaarten bij je volgende wandeling door de natuur.

"Floepjes domino"

KO/BO-SPE 003

① VMM

† Kleuter- en lager onderwijs

Dominospel met afbeeldingen van water- en energiegebruik, afval en mobiliteit. Leuke aanleiding om even stil te staan bij eigen gedrag en opvattingen rond deze milieuthema's.

"Aya bordspel"

KO-SPE 001

① Mobiel 21, Levenslijn-Kinderfonds, KBC en de Vlaamse overheid

† kinderen van 4 tot 6 jaar

Een interactief bordspel voor kleuters met fotokaarten, doekaarten, vraagkaarten, vertelkaarten en politiekaarten. De spelers schatten gevaarlijke situaties in ahv fotokaarten. Ahv doekaarten leren ze spelenderwijs en sociaal door kleine spelletjes waarbij ze vb. stoppen voor het rode licht of tonen hoe je moet oversteken. De vraagkaarten peilen naar hun voorkennis en ahv vertelkaarten vertellen ze over hun ervaringen in het verkeer en bespreken ze hun verkeersgedrag. Soms houdt de politie hen even tegen of laat hen net wat sneller gaan. Met name in de vertelopdrachtjes en de bijgevoegde flyers voor de ouders komt het milieuaspect van een vervoerskeuze ook aan bod, maar de hoofdbrok blijft wel verkeersveiligheid.

"Pim Pompoen kwartetspel" (2009)

BO-SPE031

① Velt

† vanaf 5 jaar

Het kwartetspel brengt 9 groenten in beeld en toont de weg die ze afleggen: van zaadje, naar plant, tot groente en gerecht. In het boekje wordt het recept gegeven dat bij elke groente hoort. Ook de spelregels van het kwartetspel en speltips vind je

in dit boekje, om kinderen een leerrijke ervaring te bezorgen en om ze zin te doen krijgen in lekkere en gezonde groenten.

"4-seizoenenspel"

KO-SPE030.1-2

① Provinciaal Natuurcentrum

† 5-6 jarigen

Inhoud : 4 types fiches : planten (groen), stenen (rood), bomen (geel), spelletjes (blauw) en dobbelsteen met 4 kleuren.

Spelwijze: op elke fiche staat vermeld in welk seizoen dit kan gespeeld worden. De leerkracht selecteert de fiches. De kinderen trekken een kaart (van de juiste kleur) en voeren de opdracht uit. De aangegeven seizoenen op het kaartje geven weer wanneer je het kan spelen. 2 exemplaren ontleenbaar

Studiedagen

"Kleine plekjes, grootse ontdekkingen" (2012)

BO-NAT062

① Educatief Natuurbeheer Limburg, Natuurpunt vzw

† Kleuter- en lager onderwijs

Bundel bij de workshop van Educatief Natuurbeheer Limburg op de LIMNET-contactdag op 16/11/2012. Met tal van inspirerende ideeën voor boeiende buitenactiviteiten 'om met kinderen aan de slag te gaan in een stukje natuur, hoe klein ook', geordend per seizoen. Aangevuld met de inhoud en werkwijze van de gratis ontleenbare (zie p16) educatieve tassen die gebruikt worden tijdens de natuurwandelingen van project Educatief Natuurbeheer.

Verkeer

"Op vier, drie, twee wielen" (2003)

KO-VER001

① Vlaamse Stichting Verkeerskunde Stuurgroep Onderwijs

Over verkeers- en mobiliteitseducatie in de kleuterschool. In deze bundel wordt er ingegaan op een concrete manier op verkeerseducatie bij kleuters. Talrijke lesideeën en -activiteiten, praktische uitwerking, doelstellingen per les, ontwikkelingsdoelen... komen in de handleiding aan bod. Onmiddellijk en rechtstreeks bruikbaar! Degelijk lesmateriaal. Met cd-rom.

"Musti: De verkeerslichten" (2002)

KO-VER002

① Standaard Uitgeverij

† kleuters

Konijn wordt bijna omvergereden wanneer hij de weg wilde oversteken. Musti legt hem uit hoe je veilig de weg moet oversteken. Met mooie tekeningen.

"Prinses Binnen rent naar Buiten" (2003)

KO-VER003

① BIVV

† vanaf 4j

Aan de hand van een sprookje worden de eerste elementaire verkeersregels uitgelegd. Het boek bevat grote kijkplaten waarop de kleuter het verhaal kan

meevolgen. Hij wordt uitgenodigd actief mee te denken en te antwoorden op de vragen die in het verhaal gesteld worden.

“Pre-borden” (1994)

KO-VER004

① De eenhoorn

† kleuter en 1ste jaren van lager onderwijs

Folder met enkele borden. Het doel van deze folder is de symboliek van verkeersborden in te oefenen. Men kan een set van 65 borden bestellen.

“Op weg” (2002)

KO-VER006

① Davidsfonds/Infodok

† samen met je kleuters vanaf 4 jaar en zelf lezen kan vanaf 7 jaar

Doe, speel, lees en... leer boekje. Hoe zullen we ons over 100 jaar verplaatsen? Vloog jij ooit al eens in een luchtballon? Waar komt het wiel vandaan? Welke verkeersborden ken je al? Kom mee aan boord... en trek mee op een fantastische reis. Draaiende schijfjes, uitklapbare luikjes en verrassende tekeningen prikkelen de nieuwsgierigheid van jonge kinderen en hun ouders. Tientallen leuke weetjes voor wie wijzer wil worden over de wereld. Een boek om te lezen met je ogen en je handen.

“Themabundel ‘Mobiliteit’”

BO-VER007

① MOS-Limburg

† Basisonderwijs

→ Inkijkexemplaar; niet uitleenbaar maar gratis te verkrijgen voor MOS-scholen!

Dé MOS-themabundel om een gans jaar lang met heel de school rond het thema mobiliteit te werken. Deze bundel legt binnen ‘mobiliteit’ de nadruk op ‘milieu’. Het bestaat uit een informatieve tekst voor de leerkracht en oriënterende opdrachten.

Met tal van suggesties voor mogelijke acties op schoolniveau toe te passen, te gebruiken leermiddelen op klasniveau en een lijst van te bezoeken schakels (bv verenigingen, bedrijven, ...) per provincie.

“Speelstraat” (2002)

BO-VER013

① Langzaam Verkeer, Bureau voor Mobiliteitsmanagement

Folder met info over een speelstraat: wat? hoe organiseren? ...

“Zone 30” (2003)

BO-VER014

① Langzaam Verkeer, Bureau voor Mobiliteitsmanagement

Folder over het realiseren van een zone 30 voor een leefbare buurt.

“Veilig en milieuvriendelijk naar school” (2006)

BO-VER015

① Mobiel 21 vzw

Folder over de schoolspaaractie: een spel, actie die kinderen aanzet om veilig en milieuvriendelijk naar school te gaan, en inhoudelijke projecten over verkeer en mobiliteit.

“Scholenovereenkomst ‘Veilig en milieuvriendelijk naar school’” (2001)

BO-VER016

① Langzaam Verkeer, Bureau voor Mobiliteitsmanagement

Folder over het engagement van gemeente en school voor een veilige en leefbare schoolomgeving.

“School en mobiliteit”

VID/BO-VER032

① Provincie Limburg. Video

Video als leidraad bij het effectief organiseren van projecten, alternatieven en mogelijke oplossingen voor de mobiliteits- en verkeersveiligheidsproblemen in de schoolomgeving.

“Met Jasper naar de overkant”

BO-VER022

① D.V.V. i.s.m. K.U. Leuven

† 1ste graad LO

Brochure waarin Jasper kinderen leert hoe ze veilig aan de overkant van de weg kunnen geraken.

“Startboek verkeersouders” (2009)

BO-VER037

① Vlaamse Stichting Verkeerskunde

† (verkeers)ouders

Dit boekje staat boordevol tips en ideeën om een actieve verkeersouder te worden.

“Bambinibox” (2012)

KO-VER007

① Mobiel 21

† Kleuteronderwijs

Mobiel 21 ontwikkelde een activiteitenbox voor in de kleuterklas rond het thema duurzame mobiliteit. De idee is om kleuters spelenderwijs in contact te brengen met duurzame alternatieven voor de auto, zodat ze later ook sneller geneigd zouden zijn zich duurzaam te verplaatsen. Deze box bevat dan ook een schat aan verhaaltjes, speelgoed, brochures en educatief materiaal. Je kan de Bambinibox gratis ontlenu via je MOS-begeleider.

“Fred en de flessenfiets”

CDR/BO-VER034

① Uitgeverij Lannoo

† 4-8 jaar

Samen met Fred, de pinguïn, leren kinderen op een speelse manier hoe ze zich moeten gedragen in het verkeer. Met 18 verschillende verkeerssituaties voor voetgangerij en beginnende fietsers, een verkeersbordenspel, ...

Voeding

“1 2 3 aan tafel” (2003)

KO-VOE001

① NICE

† 3-6 jaar

Infoboekje over gezonde voeding voor kleuters. Met recepten, tips voor moeilijke eters, ... Geen lesmateriaal.

“Gezond tussendoor” (2000)

KO-VOE002

① Dienst Gezondheidsvoorlichting en -opvoeding, christelijke mutualiteit

† 3de kleuterklas

Deze kaft bevat een educatieve cd-rom over spijsvertering en gezonde voeding (avontuur in de buik van een reus, 4-10 j), folders (over ontbijt, water, stoelgang,

gewicht, ziekten en tanden) en een didactisch handleiding waarbij, vertrekkend vanuit de voedingsdriehoek, tussendoortjes onder de loep genomen worden. Activiteiten en achtergrondinformatie.

“Ecosmos” (2016)

BO-VOE012

① Velt

† Leerkrachten

Met de ecosmos schuift VELT een duurzaam alternatief naar voren voor de klassieke smos: een biologisch broodje met een zelfgemaakt groentebeleg en met een stevige portie seizoensgroenten erbovenop. Met aandacht dus voor bio, seizoensgebonden, minder vlees, minder voedselverspilling en gezonder ‘smossen’. Na enige duiding hierrond vind je in dit pocketboekje enkele populaire recepten.

Water

“Het poeltje in de vier seizoenen”

KO-WAT001

① Jenny Vanherle en Dianne Mertens

Over het werken met kleuters in een natuureducatief reservaat: volledig praktijkgericht werkboekje met leerkrachtenpakket opgesteld door ervaren leerkrachten die dit reeds jaren uitvoer(d)en. Prachtig werkje waar je mee aan de slag kan. Met de nagestreefde ontwikkelingsdoelen wereldoriëntatie. Als voorbeeldproject ronduit schitterend en best realiseerbaar binnen een bepaald tijdsbestek. De moeite meer dan waard. Na deze lessen zal je je als leerkracht opgetogen voelen!

“Wat-er in de klas stroomt” (2004)

KO-WAT002

① Eindwerk van Evy Claes

† 5 jaar

Dit is een lessenpakket rond water, voor een volledige week, dat klaar is om dadelijk te gebruiken. Er zitten uitstappen, gedichtjes, liedjes, tekeningen, ... in. Opgebouwd rond uitstap naar Hidrodoo. Met CD-rom met tekeningen en werkblaadjes.

“MOS Thema water” (2005)

KO-WAT003

① Eindwerk van Nele Janssen

Uitgebreid eindwerk met achtergrondinfo en concreet uitgewerkte lessen voor in de kleuterklas.

“Floepje en het water” (1995)

BO-WAT015

① Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M.

† BaO

Knap (voor)leesboekje over (het voorkomen van) watervervuiling. Met handleiding voor de leerkracht en lesblaadjes voor 2° en 3e graad in pakket BO-WAT014. Zie ook bijhorende videocassette met een verfilming van het verhaal (VID/KO-LUC001) en bijhorend spel op CD-rom voor kinderen van 3 tot 7 jaar (BO/SO-ENE014.1-2).

Floepje – Lesbladen water en lucht (1996)

BO-WAT014

① Vlaamse Milieumaatschappij V.M.M.

† BaO

Begeleidend lesmateriaal bij (voor)leesboekjes 'Floepje en de lucht' (KO-LUC001) en 'Floepje en het water' (BO-WAT015) met

- Floepje en het water (kleuters en 1^e graad)
- Floepje en de lucht (kleuters en 1^e graad)
- Floepje en de leerkracht (kleuters en 1^e graad)
- Waterige bladen 2^e graad (leerling)
- Waterige bladen 2^e graad (leerkracht)
- Luchtige bladen 2^e graad (leerling)
- Luchtige bladen 2^e graad (leerkracht)
- Waterige bladen 3^e graad (leerling)
- Waterige bladen 3^e graad (leerkracht)
- Luchtige bladen 3^e graad (leerling)
- Luchtige bladen 3^e graad (leerkracht)

"Wateronderzoek, werkbundel en leskist"

BO-WAT022

① samengesteld door Anne Van Houtte

In deze bundel die volledig analoog met de nieuwe ontwikkelingsdoelen en eindtermen werd gerealiseerd, ligt de nadruk op onderzoek, beleven, leren kennen en gegrepen worden door het wonder van de natuur. Het is dus een echt ontdekkingsproject. Voorafgaand zit een degelijk gefundeerd deel over de basisattitudes en basisvaardigheden die van de eerste, tweede en derde graad mogen worden verwacht en die dankzij dit wateronderzoek worden geconcretiseerd. Een deel over de samenstelling van de materialen in de leskist getuigt dat u dit zelf – mits wat moeite – kan uitvoeren. Zeer degelijk werk met goede afbeeldingen en zoekplaten...ronduit om er zin in te krijgen! Kopieerbaar, 20 pagina's A4.

"De ballonvaarder Oscar duikt onder water" (2000)

CDR/BO-WAT024

① OVG bureau. CD-rom

† 4 tot 10 jaar

Een speelse verkenning van het leven in en om het water. De leerlingen kunnen zelfstandig de flora en fauna in het watergebied ontdekken. Samen met Oscar de ballonvaarder nemen ze een duikje onder water. Met handleiding en opdrachtenboekje.

"Wonderzoekers" (2011)

KO-WAT004A/B

① Veerle Martens & Hilde Van Houte

† 3de kleuterklas

→ ISBN: 978.90.5535.422.1

Lesmap (B) die als doel heeft kleuters uit de 3de kleuterklas warm te maken voor de wonderlijke wereld van de wetenschap. Biedt leerkrachten een degelijke ondersteuning bij het begeleiden van 'wateronderzoek' in de klas. De kleuters kunnen zelf aan de slag gaan: ervaring opdoen, kijken, luisteren, experimenteren en ontdekken. Met prachtige didactische 'prikkelplaat' (A)!

"Op avontuur in de natuur" (1995)

BO-NAT019

① H. Hoffrage, F. Salehian, U. Sander, uitgeverij Panta Rhei

† 3 tot 8 jaar

Boekje voor de leerkracht. Bevat spelletjes, liedjes, raadsels, experimenten en activiteiten rond 3 thema's: water, bos en afval. Heel mooi uitgewerkt en inpasbaar

in lessen omtrent natuur en milieu. Ruimte gelaten om de leerstof aan het niveau van de kinderen aan te passen.

“Thema water – Kleuterschool De Speling” (2016)

KO-WAT005

① Kleuterschool De Speling Lommel

† KO

In schooljaar 2015-2016 werkte het leerkrachtenteam van vestigingen ‘Centrum’ en ‘Eltenbos’ van Kleuterschool De Speling in Lommel 2 themaweken uit rond ‘water’. Deze map bevat hun weekplanningen, knap uitgewerkte activiteiten, bij elkaar gezochte lesmaterialen en foto’s van de activiteiten. Een aanrader!

Multimedia

Zie ook het andere aanbod in het documentatiecentrum.

CD-ROM	
AFVAL	
Professor Zevensteen: educatief project over afvalvoorkoming	CDR/BO-AFV022
BOS	
Mimi op reis in de boom	CDR/BO-BOS008
Oscar en de geheimen van het bos	CDR/BO-BOS009.1-3
DIEREN	
Een beroemde wereldreiziger: lessenpakket over de zwaluw.	CDR/BO/SO-DIE035
Oscar ontdekt de bergen	CDR/BO-DIE036
De Wulp Neerpelt: Insectentuin (ook voor basisonderwijs)	CDR/SO-DIE007
Ten behoeve van de biodiversiteit in Limburg	CDR/KO/BO-DIE009
De tuinmannen en de kleine wereld in het groot	CDR/BO-DIE064
De tuinmannen en de sprong in het wilde weg	CDR/BO-DIE065
LAND- en TUINBOUW	
Pettson en Findus in de tuin	CDR/BO-LAN015
Oscar ontdekt de boerderij	CDR/BO-LAN016
LEEFMILIEU	
Het omgevingsboek	CDR/BO-LEE016
Floepje: Zwem en vlieg mee	CDR/KO/BO-SPE001
NATUUR	
Oscar in de vrije natuur	CDR/BO-NAT031
VERKEER	
Mobiroom	CDR/BO-VER031
Met MOBIBOX aan zet! (ook geschikt 3 ^{de} graad basisonderwijs)	CDR/SO-VER017
Fred en de flessenfiets	CDR/BO-VER034
WATER	
Oscar duikt onder water	CDR/BO-WAT024
Water power	CDR/BO-WAT041
Antwerpse waterwerken	CDR/BO-WAT042
Zwem naar Afrika	CDR/BO-WAT043
Speurtocht naar het water	CDR/BO-WAT044
De bruisende zee	CDR/BO-WAT045
Watergeluiden	CD/BO-WAT046
VIDEO	
AFVAL	
Professor Zevensteen, professor in het voorkomen van afval	VID/BO-AFV022
Wees slim, vermijd afval!	VID/BO-AFV023
BOS	

'Ik wil groen' bosvriendelijk spelen.	VID/BO-BOS025
VERKEER	
School en mobiliteit	VID/BO-VER032
Het fietsexamen op de lagere school	VID/BO-VER 033
WATER	
"Het bronnenproject", voor een heldere kijk op water	VID/BO-WAT004
Water, het blauwe goud	VID/BO-WAT035
Floepje en het water. Floepje en de lucht	VID/KO-LUC001
DVD	
Kinderen hebben eigen spelregels	DVD/BO-VER035
SOS Klimaat	DVD/BO-KLI004.1-2